DEN INTERNATIONALE ØKONOMISKE SITUATION

U. S. A.s konjunktur.

Efter at den store stålarbejderstrejke ophørte i november 1959, steg produktion og beskæftigelse kraftigt igennem nogle få måneder. Produktionsstigningen var i meget høj grad koncentreret omkring stålværkerne, der nåede op på fuld kapacitetsudnyttelse, for at man kunne dække både de jern- og metalforarbejdende industriers og byggeriets løbende forbrug og supplere de ribbede lagerbeholdninger op. Også bilfabrikkerne, maskinindustrien og andre grene af den jern- og metalforarbejdende industri, som havde lidt af stålmangel under strejken, satte produktionen i vejret.

Allerede i løbet af vinteren indtrådte imidlertid nogen afsvækkelse af efterspørgslen efter biler, maskiner og byggematerialer, som førte til en svag produktionstilbagegang inden for den *jern- og metalforarbejdende industri,* hvis løbende stålforbrug dermed også ophørte med at vokse. Da

Tabel 1. *Produktionsudviklingen inden for U.S.A.s stålværker og stålforbrugende industrier.*

	Prod. af råstål	Prod.-indeks for jern- og metalforarb. industri[1])	Fabrikkernes leverancer af personbiler
	Mill. t.	1957 = 100	1000 stk.
Okt. 1959	1,55[2])	103	537
Nov. –	6,59[2])	95	268
Dec. –	10,88	103	475
Jan. 1960	10,93	110	677
Febr. –	10,09	108	657
Marts –	10,49	107	660
Apr. –	8,87	105	588
Maj –	8,01	108	607
Juni –	6,72	107	606
Juli –	5,76	107	421[3])
Aug. –	6,20	107	...
Sept. –	5,95	...	...

[1]) Korrigeret for normale sæsonsvingninger.
[2]) Påvirket af stålstrejken, som varede fra midten af juli til begyndelsen af november 1959.
[3]) Påvirket af overgang til produktion af 1961-bilmodeller.
Kilde: Survey of Current Business Sept. 1960.

samtidig stållagrene var blevet bragt op på et tilfredsstillende niveau, svækkedes efterspørgslen efter stålprodukter betydeligt, og fra marts til juli 1960 blev råstålproduktionen næsten halveret. I efterårsmånederne er stålproduktionen forblevet på dette lave niveau; der er i den sidste tid foretaget en reduktion af lagrene, sådan at produktionen ligger lavere end det løbende forbrug af stål. Man må antage, at der vil indtræffe nogen opgang i produktionen senere på efteråret, når lagernedbringelsen ophører.

Den forhøjelse af den lange rente og de skærpelser af den offentlige lånepolitik over for boligbyggeriet som skete i perioden fra midten af 1958 til begyndelsen af 1960, har fremkaldt en nedgang i *boligbyggeriet*. Dette har bragt den stærke produktionsfremgang, som karakteriserede bygge- og anlægsvirksomheden i slutningen af 1958 og det meste af 1959, til standsning. Ganske vist er samtidig erhvervsbyggeriets fremgang fortsat, men dette har kun lige kunnet opveje virkningen af det aftagende boligbyggeri. Også i de kommende måneder kan der ventes tilbagegang i boligbyggeriet, fordi det faldende antal påbegyndelser, jfr. tabel 2, har nedbragt det igangværende byggeri.

Efterspørgselsnedgangen for biler og en del andre varige forbrugsartikler og boligbyggeriets tilbagegang har bevirket, at tilskyndelsen til lagerforøgelse er aftaget betydeligt, hvortil kommer, at den ekstraordinære *lagerefterspørgsel,* som bestod efter stålstrejken, jo efterhånden faldt bort, som det allerede er omtalt. I 1. kvartal 1960 var lagerforøgelsen nået op på den overordentligt høje størrelse af 11½ milliard $ (korrigeret for sæson og ganget op til årsniveau), i 2. kvartal udgjorde den kun godt 5 milliarder, og i 3. kvartal synes lagrene efter de indtil nu foreliggende oplysninger at have holdt sig konstante.

Tabel 2. *Bygge- og anlægsvirksomheden i U.S.A.*

	Igangværende bygge- og anlægsarbejders produktionsværdi[1])				Antal påbegyndte boliger
	Bolig-byggeri	Erhvervs-byggeri	Offentligt byggeri	Ialt	
	Mld. $				1959=100
3. kvt. 1958.....	18,0	17,0	15,3	50,3	92
4. kvt. –	19,9	16,9	16,8	53,6	103
1. kvt. 1959.....	21,9	17,5	18,0	57,4	104
2. kvt. –	23,5	17,8	17,0	58,3	102
3. kvt. –	22,6	18,5	15,6	56,7	100
4. kvt. –	21,3	18,1	14,0	53,4	93
1. kvt. 1960.....	21,4	19,2	15,9	56,5	85
2. kvt. –	21,1	19,6	15,6	56,3	86
3. kvt. –	...	...	...	...	81[2])

[1]) Korrigeret for sæson og ganget op til årsniveau.
[2]) Juli–august.
Kilde: Survey of Current Business, sept. 1959 og sept. 1960.

Tabel 3. *U.S.A.s nationalindkomst.*

Sæsonkorrigerede tal, ganget op til årsrate	2. kvt. 1959	1. kvt. 1960	2. kvt. 1960	Forøgelse 1.–2. kvt. 1960	Forøgelse 2. kvt. 1959–1960
	Mld. $			Pct.	
1. Salg af varige forbrugsartikler....	44,4	44,2	44,5	0,7	0,2
2. Salg af andre varer og tjenesteydelser til forbrug.....	269,1	279,1	284,4	1,9	5,7
3. Ialt privat konsum.....	313,6	323,3	329,0	1,8	4,9
4. Udg. til bygge- og anlægsvirksomhed.....	58,3	56,5	56,3	÷0,4	÷3,4
5. Erhvervenes investeringer i produktionsudstyr.....	26,1	27,1	29,5	8,8	13,0
6. Ialt faste investeringer.....	84,4	83,6	85,8	2,6	1,7
7. Offentlige udgifter til varer og tjenester (excl. bygninger og anlæg).	80,7	81,8	83,0	1,5	2,9
8. Lagerforøgelse.....	11,5[1])	11,4[1])	5,3	...	...
9. Eksport af varer og tjenester.....	22,2	25,2	26,4	4,8	18,9
10. Import af varer og tjenester (÷) .	÷24,4	÷23,9	÷24,4	2,1	0,0
11. Overskud på vare- og tjenestebalancen m. udlandet.....	÷2,2	1,3	2,0	...	...
12. Samlet bruttonationalindkomst (3+6+7+8+11), i løbende priser	487,9	501,3	505,1	0,8	3,5
13. Do. i 1954-priser.....	434,2	440,5	442,2	0,4	1,8

[1]) Påvirket af hamstring af stållagre i 2. kvt. 1959 i forventning om stålstrejkens udbrud og lageopbygning i 1. kvt. 1960 efter strejken.

Kilde: Survey of Current Business aug. 1960.

På andre felter er efterspørgslen vedblevet med at stige. Det gælder f. eks. *befolkningens udgifter til ikke-varige forbrugsgoder og* til tjenesteydelser, virksomhedernes udgifter til *maskiner og andet produktionsudstyr* samt udlandets *efterspørgsel efter amerikanske eksportvarer.* Når man korrigerer for sæsonforskydninger og ganger op til årsrate, er der på disse felter sket en udgiftsforøgelse på 9 mld. $ eller 2,7 pct. fra 1. til 2. kvartal 1960. Deroverfor står en formindskelse af lagertilvæksten på 6 mld. $, stilstanden i de samlede bygge- og anlægsudgifter samt en beskeden vækst i de offentlige vare- og tjenestekøb, således at *den samlede bruttonationalindkomst* kun øgedes med 4 mld. $ fra 1. til 2. kvartal. Heraf var endda utvivlsomt en del udtryk for stigende priser og lønninger, således at fremgangen i de omsatte *mængder* var ubetydelig. Fra 4. kvartal 1959 til 1.

kvartal 1960 var nationalindkomsten vokset med 15 mld. $ eller godt 3 pct., hvilket var omtrent samme stigning som den, der foregik i de sidste kvartaler før stålstrejkens udbrud.

Et blik på befolknings- og *beskæftigelsesstatistikken* viser, at erhvervsudviklingen i U. S. A. igennem det sidste år næppe kan betegnes som tilfredsstillende. Ganske vist har det samlede antal beskæftigede (selvstændige plus lønmodtagere) i den forløbne del af 1960 har ligget 1½–2 pct. højere end på samme tid sidste år, men dette svarer ikke mere end til stigningen i befolkningen i de arbejdsdygtige aldersklasser. Følgen er, at antallet af arbejdsløse (hvortil statistikken alene medregner ledige i mere end 1 uge) ikke er gået ned, men fremdeles ligger på det temmeligt høje tal af 4 millioner, d. v. s. 5–6 pct. af den samlede arbejdsstyrke. Overført til danske forhold ville det svare til ca. 150.000 arbejdsløse over 1 uge blandt hele befolkningen.

At den opgangskonjunktur, som tog sin begyndelse i foråret 1958, allerede efter knap to års forløb er bragt til standsning, skyldes *den økonomiske politik*. Federal Reserve, centralbanksystemet, satte allerede i slutningen af 1958 ind med en skærpet kreditpolitik, som gradvis blev strammet yderligere igennem 1959. Denne kreditstramningspolitik bærer en væsentlig del af ansvaret for, at boligbyggeriet fra vækst er svinget om til nedgang, og at afbetalingssalget af varige forbrugsartikler er stagneret, hvorved ikke blot mange arbejdere er blevet ledige, men hvorved også en meget stor produktionskapacitet af fabriksbygninger, maskiner og værktøj i bilfabrikker, køleskabs-, vaskemaskin-, radio- og fjernsynsindustri står ubenyttet hen til ingen nytte.

Samtidig er den progressive indkomstskat, der i U. S. A. opkræves som kildeskat, og forbrugsafgifterne indgået med hastigt voksende beløb under de opadgående konjunkturer indtil begyndelsen af dette år; de offentlige udgifter er ikke gået i vejret i tilnærmelsesvis samme takt. Indkomststigningerne er derved i vidt omfang forhindret i at rulle videre og ekspansionens selvforstærkende virkning sat ud af kraft på et langt tidligere tidspunkt, end det ud fra et beskæftigelsessynspunkt havde været ønskeligt.

Man kan naturligvis spørge, hvordan det er muligt i et demokratisk land, hvor politikerne i høj grad er følsomme for befolkningens opfattelse, at føre en så selvplagerisk økonomisk politik. Årsagen er formentlig, at der er et udbredt ønske i befolkningen om at forhindre priserne i at stige, og at et højere beskæftigelsesniveau vil stille lønmodtagernes organisationer i en gunstigere forhandlingsposition, sådan at de da vil kunne tiltvinge sig større lønstigning, end hvis ledigheden er betydelig. Denne opfattelse synes ikke at være ganske urigtig; samtidig med den kraftige reduktion af ledigheden (fra 5,3 til 3,7 millioner) fra juli 1958 til juli 1959 steg den gennemsnitlige timefortjeneste for industriarbejdere med 5 pct., mens den

kun forøgedes med 2½ pct. i de følgende 12 måneder, da ledigheden steg til 4,0 millioner. Desuden er det en udbredt opfattelse blandt vælgerne, at et underskud på unionsbudgettet i sig selv skulle være inflationsskabende, uanset at der i udgangssituationen langtfra er fuld beskæftigelse. Den omstændighed, at begge præsidentkandidaterne under valgkampagnen meget omhyggeligt forsikrer, at de vil forene højere unionsudgifter med bevarelsen af budgetmæssig balance (uden forhøjede skattesatser), tyder på, at denne anskuelse har slået stærk rod.

Helt uden betydning for udformningen af den kontraktive økonomiske politik har det heller ikke været, at U. S. A. gennem de seneste år har haft en dalende guldbeholdning og har forøget sin kortfristede dollargæld til udlandet. Denne tilstand skyldes kun i nogen grad underskud på vare- og tjenestebalancen og gaveydelserne over for udlandet, men først og fremmest en meget betydelig langfristet kreditgivning til omverdenen samt de amerikanske erhvervsvirksomheders omfattende investeringer i udenlandske datterselskaber – d. v. s. erhvervelse af aktiver, som jo ad åre vil skaffe U. S. A. store indtægter i form af renter og udbytter. Den styrkelse af udlandets guld- og dollarreserver, som derved er sket, har desuden været en væsentlig forudsætning for, at de europæiske lande har turdet gøre deres valutaer ombyttelige med dollars, og den har dermed ført til en hastig afvikling af Europas importregulering overfor amerikanske varer – en afvikling, som igen har skabt baggrund for det sidste års stigende eksport fra U. S. A. til Vesteuropa. De amerikanske guld- og valutatab har altså i vidt omfang været medvirkende til at skabe forudsætning for den senere opretning af U. S. A.s løbende betalingsbalance.

Men i U. S. A. har man – som det ofte er sket i andre lande – været tilbøjelig til at hæfte sig ensidigt ved den kortsigtede udvikling i valutastillingen og overse de mere langsigtede udsigter for den løbende betalingsbalance. Vi havde herhjemme en parallel dertil i foråret 1957, da nogle få måneders betydelig import til lager af brændsel og andre råstoffer, indkøbt enten for at imødegå forsyningsvanskeligheder under Suez-kanalens afbrydelse eller i spekulation om stigende priser, fremkaldte en nedgang i valutastillingen på få hundrede mill. kr. Den økonomiske sagkundskab og politikerne var i det store og hele enige om, at denne udvikling måtte imødegås ved en kredit- og finanspolitisk kontraktion, som da også blev iværksat, på trods af, at den løbende betalingsbalances underskud ikke var større end svarende til den ekstraordinære lagerforøgelse for importvarer, som ikke kunne formodes at ville fortsætte. Dette nævnes blot som eksempel på, at man ikke behøver gå over åen for at hente vand.

Det store spørgsmål er, om konjunkturstagnationen i U. S. A. vil slå om i nedgang. Uden at give noget klart svar herpå kan man påpege visse sandsynlige tendenser på de forskellige felter af økonomien.

Erhvervsinvesteringerne er stadig stigende, og interviews blandt virksomhederne tyder på fortsat, men ret svag vækst i resten af 1960. Hvis firmaernes afsætning ikke forbedres, er der imidlertid grund til at forvente, at de vil skære deres investeringsplaner for 1961 en del ned.

Boligbyggeriet er faldende, men det er sandsynligt, at de i de senere måneder lettede kreditforhold om kort tid vil give anledning til fornyet opgang i påbegyndelserne lige som det skete ved indgangen til 1958, da det stigende boligbyggeri var en meget væsentlig betingelse for, at konjunkturopgangen kom i gang.

Eksportfremgangen, båret oppe af den fortsatte vesteuropæiske højkonjunktur, vil efter alt at dømme fortsætte. Nu er eksporten af relativt beskeden betydning for indkomstdannelsen i U. S. A. – som tabel 3 viser, udgør den kun 5 pct. af nationalindkomsten mod 15–30 pct. for de fleste europæiske lande – men en vis ekspansiv impuls bliver der dog tale om, især for industrien, som netop er det erhverv, der har vist den svageste udvikling i den senere tid.

Den offentlige kredit- og finanspolitik vil antagelig blive lempet betydeligt, for finanspolitikken dog måske først efter præsidentvalget, når valgkampagnens mange løfter vil blive søgt indfriet. Lempelsen vil utvivlsomt blive større, jo gunstigere betalingsbalancen og valutaforholdene arter sig.

Under disse omstændigheder forekommer der ikke at være så overhængende fare for, at nogen større nedgang i *befolkningens disponible indkomster* skulle indtræffe. Dermed er der heller ikke grund til at tro, at afsætningen af ikke-varige artikler og tjenesteydelser skulle komme ud for noget større tilbageslag, og for de varige forbrugsgoder skulle den sandsynlige lempelse af kreditpolitikken hjælpe på afsætningen.

VERDENSHANDELEN

Under den almindelige opgangskonjunktur i Vesteuropa er *handelen mellem de europæiske lande* øget overordentlig stærkt i 1. halvår 1960. For de 6 fællesmarkedslande har de iværksatte indbyrdes told- og restriktionslettelser medvirket til, at handelen mellem deltagerne er vokset med ⅓ fra 1. halvår 1959 til 1. halvår 1960. Men også handelen mellem de 6 og de 7 frihandelsområdedeltagere og den indbyrdes handel mellem de 7 (hvor toldnedsættelserne først skete 1. juli 1960) er vokset mere end i de foregående år.

Hertil kommer, at *Vesteuropas eksport til de oversøiske ikke-industrialiserede lande* i samme periode voksede med knap 20 pct., bl. a. fordi de oversøiske lande i det sidste år på grund af den europæiske højkonjunktur har indtjent øgede eksportindtægter, som har tilladt dem at lempe deres importreguleringer. Blandt de oversøiske lande har især Asien, Afrika og

Tabel 4. *Vesteuropas udenrigshandel.*

	1. halvår 1960	Ændring fra 1. halvår 1959
	Mld. kr.	Pct.
De 6's indbyrdes handel	34	34
De 6's eksport til de 7	22	25
De 7's eksport til de 6	15	15
De 7's indbyrdes handel	12	17
De 6 + 7's eksport til U.S.A.	15	4
De 6 + 7's import fra U.S.A.	22	50
De 6 + 7's eksport til den øvrige verden	66	19
De 6 + 7's import fra den øvrige verden	73	14

Kilde: De enkelte landes månedlige handelsstatistikhæfter samt 6-landekommissionens månedspublikation: Statistisches Amt der Europäischen Gemeinschaften, Allgemeines Statistisches Bulletin, 1960 – No. 9.

Australien – New Zealand oplevet en voksende udenrigshandel, hvorimod Latinamerikas og Canadas handel er stagneret, idet den voksende vesteuropæiske råvareefterspørgsel kun i ringe grad har rettet sig imod deres eksportprodukter.

Vesteuropas eksport til U. S. A., som i de nærmest foregående år voksede meget kraftigt, har i 1. halvår 1960 kun ligget ubetydeligt over samme periode sidste år og synes i 3. kvartal at være faldet. Englands udførsel til U. S. A. har i juni–august i år været næsten 30 pct. lavere end

Tabel 5. *U.S.A.s udenrigshandel.*

	Udenrigshandel 1. halvår 1960	Ændring fra 1. halvår 1959 til 1. halvår 1960
	Mld. $	Pct.
Eksport til:		
Europa	3,2	51
Canada	2,0	3
Latinamerika	1,8	1
Andre lande	2,6	28
Tilsammen	9,6	22
Import fra:		
Europa	2,3	5
Canada	1,5	3
Latinamerika	1,9	÷2
Andre lande	2,0	5
Tilsammen	7,7	3

Kilde: Survey of Current Business, sept. 1960 og jan. 1960.

sidste år på samme tid. Især har bileksporten udviklet sig svagt, efter at de store amerikanske bilfabrikker har optaget produktionen af mindre vogne; fra 2. kvartal 1959 til 2. kvartal 1960 faldt U. S. A.s bilimport med omtrent 20 pct.

Tabel 6. *Vesteuropas eksport af mineraler og industrivarer*[1]).

	1. halvår 1960	Ændringer 1957–1958	Ændringer 1958–1959	Ændringer 1. halvår 1959 1. halvår 1960
	Mld. kr.	Pct.	Pct.	Pct.
Træ, træmasse, papir	7,3	÷ 7	4	19
Malm, jern, stål og uædle metaller	20,9	÷ 7	12	29
Brændsel	7,1	÷ 3	÷ 6	6
Spindestoffer, tekstil og beklædning	15,0	÷ 10	10	23
Heraf:				
England	3,9	÷ 15	1	11
Frankrig	3,1	÷ 9	7	35
Italien	2,4	÷ 5	25	49
Danmark	0,2	12	11	27
Kemiske produkter	14,8	4	14	20
Heraf:				
Vesttyskland	4,6	4	17	20
England	3,5	÷ 2	12	13
Frankrig	2,4	16	7	39
Danmark	0,2	6	19	29
Maskiner og apparater	29,3	6	8	21
Heraf:				
Vesttyskland	9,8	7	5	13
England	9,4	0	9	14
Frankrig	2,8	16	11	46
Italien	2,0	14	13	74
Holland	1,8	14	19	25
Sverige	1,5	0	7	20
Danmark	0,7	15	1	20
Motorkøretøjer	14,6	18	21	27
Heraf:				
Vesttyskland	4,9	22	18	18
England	4,6	9	14	26
Frankrig	2,9	31	34	35
Andre industrivarer	24,1	2	5	13
Heraf:				
England	7,2	0	0	÷ 1
Vesttyskland	5,8	4	9	16
Frankrig[2])	3,4	0	÷ 2	22
Danmark	0,5	11	10	20
Tilsammen mineraler og industrivarer	133,1	0	9	20

Heraf:				
Vesttyskland	33,8	3	10	18
England	33,6	÷ 3	6	11
Frankrig[2])	20,3	6	11	33
Belgien	12,5	÷ 6	9	24
Italien	10,1	5	15	46
Holland	9,0	4	10	16
Sverige	7,4	÷ 4	7	20
Finland	2,5[3])	÷ 5	6	13[3])
Norge	2,2	÷ 3	9	17
Danmark	1,7	9	9	18

[1]) Excl. skibe, animalske og vegetabilske olier, oliekager, sukker, konserves m.v.
[2]) Incl. skibe.
[3]) Beregnet på grundlag af januar–maj-tal.

Anm. Der er korrigeret for virkningen af Saar-områdets overførsel fra fransk til vesttysk toldområde den 6. juli 1959.
Tallene omfatter eksporten fra de 10 lande, der er opregnet nederst i tabellen, for 1957–1958 og 1958–1959 tillige Schweiz.

Kilde: De enkelte landes udenrigshandelsstatistik.

U. S. A.s eksport er gået meget kraftigt i vejret efter tilbageslaget i 1957–59. Udførslen til Europa er steget med ikke mindre end 50 pct. Såvel for råvarer som for industrielle færdigvarer og halvfabrikata har eksportforøgelsen været betydelig; for færdigvarerne må de europæiske landes vidtgående afvikling af importreguleringen over for dollarområdet antages at have været en vigtig årsag til væksten.

Eksporten af mineraler og industrivarer fra Vesteuropa – varer, som udgør ca. 90 pct. af totaleksporten – er for alle hovedvaregrupper øget kraftigt fra 1. halvår 1959 til 1. halvår 1960, som det fremgår af tabel 6. Under forrige højkonjunktur 1953–57 voksede de vesteuropæiske staters industrieksport gennemsnitligt med ca. 10 pct. årligt; væksten i 1958–59 svarede dertil, mens 1959–60 hidtil har vist en dobbelt så stor stigning.

Alle lande i Vesteuropa har fået del i fremgangen, omend i forskellig grad. For Vesttyskland er stigningstempoet sagtnet lidt i de sidste måneder, og det er nu i modsætning til tidligere noget mindre end gennemsnittet for Vesteuropa. Englands udførsel er kun steget halvt så stærkt som Vesteuropas gennemsnit, hvorimod Frankrigs og Italiens industrieksport siden 1959 er vokset med henholdsvis ca. 35 og ca. 45 pct.

For de øvrige lande, deriblandt Danmark, er udførslen af industrivarer forøget omtrent svarende til det vesteuropæiske gennemsnit, såvel totalt som inden for hver hovedvaregruppe.

I år har valutamarkederne været præget af omfattende *spekulative kapitalbevægelser,* som har udvisket det billede, man ville få ved at betragte den løbende betalingsbalances udvikling. England har således i de første tre kvartaler af 1960 forøget sine guld- og valutareserver med ca. 100 mill. £ eller ca. 2 milliarder kr., skønt der er foretaget store afdrag på den offentlige udenlandske gæld og præsteret en betydelig langfristet

kapitaleksport til imperiet, mens den løbende betalingsbalance kun lige netop har været i ligevægt. Hvis ikke spekulative kortfristede kapitalbevægelser havde fundet sted, ville guld- og valutareserverne være *forringet* med omkring 3–400 mill. £. Den dag, de spekulative kapitalindtægter ophører, kan en følelig nedgang i de engelske valutareserver ventes.

De vesttyske valutareserver er i årets første 8 måneder steget med 3½ mld. DM eller knap 6 mld. kr., hvilket langt overstiger, hvad udviklingen på den løbende betalingsbalance og de langfristede kapitalbevægelser motiverer.

Samtidig er som omtalt U. S. A.s guldreserver faldet og de amerikanske bankers valutagæld til udlandet vokset på trods af, at unionens løbende betalingsbalance er svinget fra underskud til overskud.

Pris- og lønudviklingen.

Den amerikanske konjunkturafmatning har medvirket til, at *de internationale råstofpriser* trods den europæiske højkonjunktur har udviklet sig ret roligt, fra sommeren 1960 endda nærmest med en svagt faldende tendens. For oversøiske råstoffer har efterspørgslen kunne tilfredsstilles med den forhåndenværende produktionskapacitet, som i de foregående år langtfra har været fuldt udnyttet. Den voksende produktion i de industrialiserede lande af kunstgummi, syntetiske spindestoffer, plast og andre varer, der konkurrerer med naturlige råstoffer, har bidraget til at begrænse efterspørgslen efter oversøiske råvarer. For stål har bortfaldet af de ekstraordinære amerikanske strejkeprægede indkøb forhindret yderligere prisopgang i Vesteuropa, og øget produktionskapacitet som følge af de foregående års omfattende investeringer i stålværkerne har virket i samme retning.

En vækst i produktionen af landbrugsvarer, især mejeriprodukter, overalt i Vesteuropa har bidraget til at holde *detailpriserne* i ro, og gennemgående er detailprisindeksene i disse lande kun steget med 0–2 pct. fra august 1959 til august 1960. Dertil kommer, at de stabile råvarepriser i nogen grad har neutraliseret virkningerne af de ret omfattende *løn- og avanceforøgelser,* som er indtruffet.

Industriarbejdernes timefortjeneste er i de fleste vesteuropæiske lande steget med 5–8 pct. fra 1. halvår 1959 til 1. halvår 1960; det betegner for alle andre lande end Norge og Finland en stærkere opgang end i den foregående 12-måneders periode.

20.–10. 1960
T. H.